

COALITIEAKKOORD 2022-2026

AmelandEén - Algemeen Belang Ameland

procesafspraken en gezamenlijke kijk op bestuur 4 juli 2022

PROCES: RAADSBREED AKKOORD UITWERKEN IN KADERNOTA

De met alle partijen opgestelde raadsagenda geeft een overzichtelijk beeld van de opgaven, ambities en kansen op Ameland voor de komende bestuursperiode en verder. Het geheel van voornemens en doelen wordt verwerkt in de kadernota en voorzien van een financiële paragraaf. Waar nodig worden algemene punten specifiek ingevuld op basis van de programma's van de coalitiepartijen. De kadernota 2023-2026 is het kader voor de begroting en wordt in september aangeboden aan de gemeenteraad. Het grootste beslag op de begroting wordt, zoals bekend, gelegd door wettelijke taken, bedrijfsvoering, lopend beleid en onderhanden werk en projecten. Na het kadernotaproces wordt beoordeeld of het opstellen van een collegewerkprogramma of meerjarenplanning van toegevoegde waarde is. Onderstaand geven we in drie grote lijnen samengevat een gezamenlijke kijk op het bestuur van de komende periode.

1. BESTUREN IN COMPLEXE EN SNEL VERANDERENDE TIJDEN

Het tempo waarmee onze samenleving tegenwoordig verandert, ligt hoog. Heel hoog zelfs. Het is voor organisaties en overheden steeds moeilijker, maar ook minder zinvol, om vast omkaderde plannen te maken. Mondiaal zien we de gronden voor meer onrust en instabiliteit toenemen en een neerwaartse kentering van de economische cyclus lijkt aanstaande. Meerdere landelijke opgaven worden momenteel benoemd als crisis. De wooncrisis, klimaatcrisis, stikstofcrisis, arbeidsmarktcrisis, energiecrisis, grondstoffencrisis, enzovoort. Meer en meer zien we zaken die we vanzelfsprekend achtten haperen of vastlopen en het vertrouwen van de burger in de overheid neemt nog steeds af. Al deze factoren met elkaar maken ook het besturen op lokaal niveau er niet eenvoudiger op.

Op Ameland willen we concreet en voortvarend aan de slag met de gezamenlijk benoemde opgaven, ambities en kansen uit het raadsbrede akkoord. Het liefst zonder al te veel verstoring door factoren van buitenaf, maar dat is niet de realiteit. Omdat veel dingen in onze wereld meer en meer verbonden en vervlochten zijn geraakt kennen vele problemen of opgaven niet meer een eenvoudig antwoord. Je kunt niet meer over één onderwerp spreken, denken of handelen, zonder dat het andere speelvelden raakt. Dat vergt veel inventiviteit, flexibiliteit en aanpassingsvermogen van ons allemaal.

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden toch stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke 'wat?' en 'hoe?' vraag ook vaker de 'waarom?' met elkaar -en betrokkenen- scherp te krijgen. Het is belangrijk om gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crisissen, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te kunnen zetten.

2. KOERS NAAR DE TOEKOMST: MEEDENKEN, MEEPRATEN, MEEDOEN

De samenleving is betrokken en zit vol kracht en ideeën. Alles wat we als gemeente doen, doen we vóór de samenleving. Bij onderwerpen die zich daarvoor lenen of daarom vragen, zoeken we met de samenleving naar invullingen en oplossingen. Makkelijk gezegd, moeilijker gedaan. Mensen bekijken dingen vanuit hun eigen belevingswereld, zowel zender als ontvanger. De gemene deler is dat we leven in een democratie, waarin we het belangrijk vinden dat we naar elkaar luisteren en kijken hoe oplossingen voor zoveel mogelijk mensen kunnen werken. De afbeelding op de achterzijde (de participatieladder) laat zien dat er veel vormen zijn om burgers en bedrijfsleven te betrekken. Er is daarin geen 'goed of fout' of 'ideale kant-en-klaar oplossing'. Echte aandacht, gezond verstand en de wil tot écht (mede)eigenaarschap zijn in ieder geval altijd goede vertrekpunten voor resultaat en succes.

3. BELANGRIJKE EN OMVANGRIJKE OPGAVEN VOOR AMELAND

Dit zijn de tien meest belangrijke en omvangrijke opgaven en thema's uit het raadsbrede akkoord.

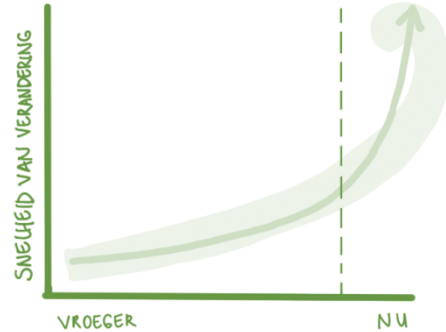
- 1) **Leefbaarheid en duurzaamheid** *lopen als rode draad door alle beleidsterreinen*
- 2) **Energietransitie** *alle gebouwen op Ameland naar fossielvrije energie*
- 3) **Veerverbinding** *betrouwbaar en toekomstbestendig (*gemeente heeft hier geen beslissingsbevoegdheid)*
- 4) **Welzijnswerk** *(toekomst)vraag van burgers is leidend, niet de organisatie, effectievere besteding van middelen*
- 5) **Toerisme en vervoer** *nieuw beleid is in ontwikkeling en staat in het teken van 'demping van de drukte'*
- 6) **Sociale en reguliere huisvesting** *afmaken lopende projecten, ontwikkelen van nieuwe praktische plannen*
- 7) **Ouderenhuisvesting De Stelp** *start nieuwbouw begin 2023*
- 8) **Personeelshuisvesting** *een gezamenlijke kijk op toekomstbestendige huisvesting van werkenden op Ameland*
- 9) **Omgevingswet** *de invoering van de omgevingswet legt een (onzichtbaar) groot beslag op organisatie en bestuur*
- 10) **(On)voorzien** *stikstof, corona, vluchtelingenopvang, enz. (nieuwe) ontwikkelingen kunnen ineens zeer urgent zijn.*

COALITIEAKKOORD 2022-2026

AmelandEén - Algemeen Belang Ameland

- bijlage -

RAADSFRACTIES	RAADSAGENDA(-AKKOORD) 2022-2025
- AmelandEén - Algemeen Belang Ameland - CDA Ameland Lokaal - Ameland '82 - PvdA Ameland - VVD	Raad verzoekt college B&W: (v/v) = Voorbereiden & Uitvoeren (v/v) = Plannen & Beleids maken (v/v) = Meemenen als aandachtspunt
FYSIEKE LEEFOMGEVING	11. Verbeteren beeldkwaliteit o.a. beschermde dorpsgezichten, beginnen met aanpak bermparkeren, bij succes verbreden naar hele eiland. 12. Revitalisatie/reconstrueer 2.0 dorpen en wijken: 10-15 jarenplan. (overblijfsel met 5.6) 13. Positief sturen op beeldkwaliteit aan voorkant vergunningsprocessen, laagdrempelig voor burgers. (Invoegpoot voor vergoedingstijde zaken) 14. Actualiseren lijst monumenten, karakteristieke- en beeldbepalende gebouwen < Q2-2023. 15. Ongeveerde ruimtelijke ontwikkelingen: anticiperen en actief tegengaan binnen de mogelijkheden. 16. Omgevingswet/visie: benutten om te komen tot doelmatiger/gemakkelijker werkprocessen voor organisatie en burger. 17. Behoud cultuurhistorisch medegebruik : blijvende aandacht, alertheid en lobby (proactief en preventief). 18. Natuur meerjarenplan: verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel (samenwerking alle terreinbeheerders). 19. Blijvende aandacht veiligheid algemeen (specifiek scheepvaart boven de eilanden o.a. door toename risico's windparken). 110. Meer handhaving : prioriteiten: strijd woninggebruik, verkeer, verrommeling, overlast/ergernissen.
HUISVESTING	21. Evaluatie woningbouw en beleid 2018-2022 + Strategische inventarisatie huisvesting 2022-2032 > verwachte vraag per doelgroep en inzet beschikbare middelen zoals: bestaand aanbod, nieuwbouwopties en beleidsinstrumenten. Conclusies lange termijn koers. Uitvoeringsprogramma huisvesting 3 à 4 jaar. Het beeld is dat focus o.a. verlegd kan worden naar (pilots) kleinschalig wonen en ouderenhoejes, duurzame energie op wijkniveau, waken voor overaanbod. Bestaande voorzieningen: '1 Anker in Buren, '1 Noorderlicht in Nieuw-Helge in Ballum nadrukkelijk meemenen in evaluatie / aanpak. 22. Personeelshuisvesting > korte termijn: overgangsafspraken en ruimte tijdelijke vergunningen > lange termijn: convenant gemeente met ondernemers en (maatschappelijke) organisaties "Duurzame Personeelshuisvesting Ameland". 23. Permanente aandacht bescherming en regulering woningmarkt d.m.v. beleidsmaatregelen.
DUURZAAMHEID & ENERGIETRANSITIE	31. Ameland wil klimaatdoelen 2050 in 2035 behaald hebben, tussendoel 2030: 85% alle gebouwen gebruiken lokale hernieuwbare energie. 32. Versnellen duurzame gebouwen (1700-2000-2500) door: 'Ameland Quick-Win Programma'. Extra ondersteuning lage inkomers bij energietransitie, actief stimuleren nieuwe rijksubsidies. 33. Niet gemeentelijk gebouw een plan voor de energietransitie. (samenwerken met 7.6) 34. Doorgaan met partners duurzame oplossingen energie opwek, conversie en opslag . Invoed zien te krijgen op consumenteprijzen bij nieuwe lokale duurzame energie opwek (momenteel nog onmogelijk vanwege wetgeving). 35. Stappelen Ameland elektriciteits-/energiebeheer in balans. 36. Convenant / voorlichting: veilig en voldoende elektrisch laden bij logiesaccommodaties. 37. Ameland zelfvoorzienend in water 1: notitie mogelijkheden en kosten inzichtelijk. 38. Notitie: strenger dan landelijke normen rondom energieverbruik (o.a. bouwbesluit, terrasverwarmers, privé zwembaden, etc.). 39. Klimaatadaptatie, circulariteit, sirkelstof en PFAS > nadruk op bewustwording en waar mogelijk praktisch en haalbaar aanpak. (VDA standpunt duurzaamheid: CDA wil een realistisch duurzaamheidsplan ontwikkelen van een eerder moment dan 2050, als dat 2035 is prima.)
SOCIAAL DOMEIN & ONDERWIJS	41. Nieuwbouw De Stelp > doorgaan op de ingeslagen weg. de raad verwacht medio 2022 een definitief ontwerp en kredietvoorstel, aandachtspunten: heldere (toekomst) visie op integratie met gebied, gebruiker centraal, optimale duurzaamheid / energieneutraal gebouw. (VDA standpunt: wel Nieuwe Stelp, met doorgaan op ingeslagen weg. 'CDA benadrukt het project kritisch te volgen m.o. i.a.v. financiën.) 42. Begeleid wonen : faciliteren initiatieven, nadrukkelijk ook kijken naar flexibele concepten, overwegen aanstelling verkenner/kantteker. 43. Jeugdzorg : startnotitie meerjaren actieplan jeugdproblematiek en oplossingen (o.a. sociale, mentale en verslaving problemen, op positieve wijze inspelen op behoeften). 44. Ameland toegankelijk voor iedereen een project naar structurele aandacht (project uit 2013-2014). 45. Welzijnsorganisaties Ameland : financiële en kwalitatieve kaders stellen, organisatie(s) moeten als vanzelfsprekend inspelen op steeds veranderende noodzaak en vraag vanuit de bevolking. 46. Excelent onderwijs : invulling geven aan dit streven samen met zorg, welzijn, sport en maatschappelijk middenveld. Gedachte doorlooptijd leerlingen (IKC) verder bestuderen / uitwerken. 47. Armoedebeleid : meer lokaal inklueren en daarbij ook kijken naar de vraag: wat kan met gemeenschap en waar is vangnet nodig?
VEERVERBINDING & VERKEER	51. Vervoersvisie 2030-2040 > "combinatiescenario dynamisch autolessen en optimaliseren huidige situatie". Verkeer dynamisch kunnen sturen in tijd en locatie. Dynamische reductie (instrumenten) aantal auto's naar eiland. ('Standpunt VVD: minder auto's naar het eiland geen doel op zich, wel reductie verkeersdrukte op het eiland.) 52. Betrouwbare veerverbinding korte termijn hoofdlijnen > blijvende oproep/lobby tot: 75 minuten dienstregeling, verbeteren vaargeul en pilot voorrang eilander auto's (voorbeeld Ferschelling). 53. Betrouwbare veerverbinding lange termijn hoofdlijnen > proces ministerie IenW/RWS is leidend, raad voor Q2-2023 in positie brengen met: connectie 2026, strategische positie gemeente in gebied bereikbaarheidsdossier versterken. 54. Convenant met (fets)verhuurders e.d.: vrijwilling le-voertuigen op beperkt (fets)wagennet. 55. Startnotitie: optimalisatie fiets- en wandelinfrastructuur . 56. Nieuw wegenonderhoudsplan + aanvullen reserves, benutten koppelkansen met duurzaamheid en klimaatadaptatie (o.a. infiltratievoel).
ECONOMIE	61. Nieuw Toeristisch beleid ter besluitvorming aanbieden < Q4-2022. In samenhang brengen met gerelateerd beleid: horeca en detailhandel, vervoersvisie, etc. 62. Nieuw Horeca- en Detailhandelsbeleid : voorzien van oplagter met besluiten over o.a.: terrassen, sluitingstijden, zoeklocaties, ontwikkelruimte per gebied, convenant veilig uitgaan, etc. 63. Nieuw Evenementenbeleid afstemmen op toeristisch beleid (voorkomen onnodige overlagen). 64. Voorlichting 'Werkom in onze Wijk' koppelen aan producten en diensten die Ameland gebruiken als 'gratis' decor. Positieve integratie in de veels van aanbieder. Van fietsparkeren tot omgang met natuur en zwerfafval, etc. etc. 65. Wisselende branchebrede vraagstukken waarbij een rol is weggelegd voor de gemeente projectmatig ondersteunen met specialisme en capaciteit (positieve voorbeelden: Imbuiness en personeelshuisvesting). 66. Landbouwbeleid : omdenken(?) > gesprek en ontwikkelingspraken met agrariërs i.p.v. nieuw beleidplan.
BESTUUR, ORGANISATIE & FINANCIËN	71. Ameland Participeer : burgers, bedrijven en organisaties nog meer betrekken bij (beleids)ontwikkelingen. Komen tot een praktische standaard / handvest 'participatie op Ameland' (wel weet wel en wat niet, wat sluit aan bij de behoefte van de diverse doelgroepen? Hoe voorkom je een mismatch in verwachtingen en participatiebereidheid). 72. Eilander beleid : Lange termijn > te bereiken effecten. Periodek > integrale uitvoeringsprogramma's. 73. Waddensprogramma : 'brede waddens' koppelen aan producten en diensten die Ameland gebruiken als 'gratis' decor. Positieve integratie in de veels van aanbieder. 74. Financiën : durven investeren, tegelijk voorzichtig begroten en op peil brengen / houden reserves. 75. Belangen : om opgaven en ambities te kunnen financieren kijken naar de belastingcapaciteit. Communicatie over gemeentefinanciën: tegelijk met de bestaande gang burgers informeren met visueel overzicht gemeentebegroting / jaarrekening. 76. Strategisch plan gemeentelijk gebouwen : wegen maatschappelijk nut/noodzaak van gebouwen nu en in de toekomst mede in relatie tot de duurzaamheidsopgave. 77. Integrale benadering : staand beleid en punten uit dit akkoord waar mogelijk koppelen (zonder verlies focus en resultaat). 78. Disclaimer : betreft akkoord op hoofdlijnen, partijen kunnen verschillende standpunten hebben over nadere invulling en uitwerking.

afbeelding 3: Veranderingen in de samenleving gaan steeds sneller. Veel opgaven laten zich niet meer vangen in vast omkaderde plannen. Dit vraagt om 'groter denken en kleiner doen'.

WAAROM = BETEKENIS
HOE = PROCES
WAT = RESULTAAT

afbeelding 4: Wanneer we bij complexe opgaven vastlopen in het 'wat en hoe' is het raadzaam even een stap terug te zetten naar het gezamenlijk 'waarom'.

Samenwerken aan maatschappelijke meerwaarde

Zelfs wanneer er een breed gedeelde opvatting is over waarom iets moet en wat daarvoor ongeveer zou moeten gebeuren blijkt het in de praktijk vaak nog verdraaid lastig dit te realiseren. Bij bestuursopdrachten die de uitvoering ingaan wordt er vaak gewerkt volgens het 'klassieke' principe: het bestuur gaat over het 'wat' en de organisatie over het 'hoe'. Prima als dit werkt en voor iedereen het gewenste resultaat oplevert. Simpel houden als het simpel kan.

Bij complexere vraagstukken en participatievraagstukken is deze aanpak vaak te beperkt. Hoe complexer en breder het vraagstuk hoe belangrijker dat er vooraf een zo breed mogelijk gedeeld beeld ontstaat over het 'waarom'. Het is van belang dit breed te verkennen en te doorleven met alle betrokkenen. Pas wanneer dit helder is kan (opnieuw) gekeken worden naar de aanpak. Problemen en vraagstukken kunnen op vele manieren worden aangepakt. De mate waarin de oplossing als een succes wordt ervaren door de betrokkenen (dus de echte maatschappelijke meerwaarde) hangt in grote mate samen met hoe iets is aangepakt. Bij participatie en complexere vraagstukken is het dus van belang om de betrokkenen deelgenoot te maken en inspraak te laten hebben op het 'hoe' oftewel: de aanpak. Het is belangrijk dat er een breed gevoel ontstaat 'de kern te pakken' te hebben. Dan ontstaat er brede energie en commitment.

afbeelding 1: We willen zo voortvarend mogelijk uitvoering geven aan de opgaven en ambities uit het Raadsbrede akkoord.

Participatievorm (rol van participant)	Bestuursstijl (rol van het bestuur)
Initiatiefnemer Beleidsenaar Bevoegd gezag	Facilerende stijl
Samenwerkingspartner	Samenwerkende stijl
Medebeslisser	Delegerende stijl
Adviseur beginspraak	Participatieve stijl
Adviseur eindspraak	Consultatieve stijl
Toeschouwer Ontvanger informatie Informant	Open autoritaire stijl
Geen rol	Gesloten autoritaire stijl

afbeelding 2: Bij participatie is het belangrijk dat de bedoeling en verwachtingen goed op elkaar zijn afgestemd.